

Pestprotocol
Basisschool De Sprankel
2021-2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Definities pesten, plagen en cyberpesten	2
3. Enkele vormen van pesten	2
4. Betrokkenen	3
5. Vijf sporen aanpak	4
6. Stappenplan	6
7. Registratieformulier pestsignalering	7
8. Tips voor thuis	7
9. Evaluatie	9
10. Websites en bijlagen	9

1. Inleiding

Het doel van dit pestprotocol is om alle kinderen, leerkrachten en ouders zich op onze school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we iedereen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

2. Definities pesten, plagen en cyberpesten

Plagen

Bij plagen is er sprake van incidenten. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op. De geplaagde is dan ook in staat zich te verweren. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom meestal leuk, grappig en plezierig. Plagen gebeurt vaak spontaan. Het plagen duurt niet te lang en is onregelmatig. Bij plagen is er geen machtsverhouding. De kinderen zijn gelijkwaardig aan elkaar. De rollen liggen vaak niet vast. De ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander.

Pesten

De definitie van pesten luidt als volgt: *'Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen'*

Bij pesten is er sprake van een machtsverhouding. Het is steeds hetzelfde kind(eren) dat wint en hetzelfde kind(eren) dat verliest.

Cyberpesten

Cyberpesten is pesten door middel van digitale middelen en sociale media. Men kan iemand op verschillende manieren cyberpesten. Het gaat om kwetsende of bedreigende teksten, beledigende foto's of video's en het doelbewust en zonder toestemming blootgeven van persoonlijke gegevens van de ander.

3. Enkele vormen van pesten:

<i>Verbaal</i>	Vernederen, schelden, dreigen of vervelende bijnamen geven.
<i>Lichamelijk</i>	Trekken, duwen, spugen, schoppen, krabben, bijten of slaan.
<i>Intimidatie</i>	Achtervolgen, opwachten, in de val lokken, klemzetten of opsluiten.

<i>Uitsluiten</i>	Doodzwijgen, negeren, uitsluiten van feestjes of groepsopdrachten.
<i>Stelen/vernielen</i>	<i>Afpakken, beschadigen of vernielen van eigendommen van anderen.</i>
<i>Afpersing</i>	Macht uitoefenen om iets af te geven of actie uit te laten voeren.

4. Betrokkenen

Het gepeste kind in kwestie

Sommige kinderen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijke kenmerken, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben.

Uit onderzoek blijkt dat mensen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten.
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee dat het niet mag klikken/verraden

Enkele signalen van gepest worden (Let op! Deze lijst is niet compleet)

- Niet meer naar school willen
- Nooit meer anderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerrie's hebben
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn

De pester

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk vaak niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen kunnen ze onzeker zijn en ze proberen daardoor zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak anderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Vaak voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in zijn/haar ogen immers om, om gepest te worden. Als een pester zich wel schuldig voelt kan hij/zij er verdriet om hebben. Pestgedrag kan een dieper liggende oorzaken hebben zoals bijvoorbeeld:

- Een problematische thuissituatie
- Een voortdurende strijd om de macht in de groep
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

Omstanders

Alle personen die betrokken zijn bij de situatie die zich voordoet. Zij kunnen de situatie versterken/verergeren of juist positief beïnvloeden met het gedrag wat zij vertonen. Op onze school proberen we hier alert op te zijn.

De ouders

We maken hierin een onderscheid tussen 3 verschillende betrokken ouders.

- Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zouden begrijpelijk emotioneel bij de situatie betrokken kunnen zijn. Dit kan tot onmacht leiden en is op dat moment niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.
- Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun eigen kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.
- Ouders van kinderen die pestgedrag vertonen zijn hiervan niet altijd op de hoogte. Het kan confronterend zijn om de situatie met deze ouders te bespreken. Acceptatie is een proces en heeft tijd nodig. We proberen als school samen op te trekken en zonder waardeoordeel samen te werken aan een oplossing en nemen alle betrokken ouders serieus.

Het schoolteam

In preventie om pesten te voorkomen en een goed pedagogisch klimaat te ontwikkelen werken we in iedere groep met een sociaal emotionele methode. (methode Goed Gedaan) De sociale competenties van onze leerlingen worden 2 keer per schooljaar gemeten met het meetinstrument leerlingvolgsysteem ZIEN. Tijdens de lessen wordt aandacht besteed aan sociale competenties van onze leerlingen. In schooljaar 2021-2022 starten we met Schooljudo voor alle groepen met als doel om welbevinden, weerbaarheid en samenwerken te bevorderen.

Wanneer er zich toch een peestsituatie voordoet op onze school willen we hier samen in optrekken. We dragen immers samen de school en kunnen allen van waarde zijn bij het oplossen van het probleem. Zowel directie, IB en onderwijzend personeel zullen doen wat zij kunnen. Het schoolteam neemt stelling tegen pesten. De school werkt aan een goed beleid rondom pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is. Zij houden het pestprotocol actueel.

5.Vijf sporen aanpak

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar mensen samenkomen het pesten aan te pakken. Bij de aanpak wordt er gekeken naar de vijf sporen die naast elkaar lopen en belangrijk zijn bij de aanpak van het pestgedrag in een groep. Het wil echter niet zeggen dat men deze sporen in een vaste volgorde moet doorlopen. De aanpak richt zich op alle betrokkenen: de gepeste persoon, de pester, de omstander, de ouders en het schoolteam. De Vijfsporenaanpak is opgezet en uitgewerkt door psycholoog Bob van der Meer.

Spoor 1: Het gepeste kind steunen

Dat wil zeggen:

- We luisteren naar wat er gebeurd is.
- We nemen het probleem van het kind serieus.
- We praten over mogelijke oplossingen.
- We werken samen aan gekozen oplossingen.

- We schakelen eventueel deskundige hulp van buiten in (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining).
- We zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 2: De pester steunen

Dat wil zeggen:

- We bespreken met de pester wat pesten voor een ander betekent.
- We helpen hem/haar zijn relaties met anderen te verbeteren.
- We zorgen dat het zich veilig voelt en leggen uit wat wij als leerkrachten daaraan gaan doen.
- We stellen grenzen en handhaven die consequent.
- We helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- We zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester steunen

Dat wil zeggen:

- We nemen ouders die zich zorgen maken serieus.
- We informeren ouders over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen.
- We overleggen met ouders over manieren om peestsituaties aan te pakken.
- We verwijzen zo nodig door naar deskundige hulp voor kind en ouders.

Spoor 4: De middengroep (betrokken klasgenoten/schoolgenoten) betrekken bij de oplossing van het pesten

Dat wil zeggen:

- We praten met de kinderen in de groep over het pesten en hun eigen rol daarin.
- We overleggen met de andere kinderen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin.
- We werken samen met de kinderen aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als schoolteam de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- De school is verantwoordelijk voor de veiligheid van de kinderen.
- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid.
- De school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.
- Binnen de school zijn anti-pestcoördinatoren. Carla Hupkes en Chantal van Schijndel in de rol als vertrouwenspersonen. (Bij voorkeur aanwezig op beide locaties.)

6. Stappenplan

Stap 1	<p>De leerkracht, ouders of leerling vermoedt een vorm van grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling (fysiek, psychisch en/of seksueel) op basis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eigen waarnemingen - melding door het slachtoffer zelf - melding door andere leerling(en) - melding door collega('s) - melding door ouder(s) van het slachtoffer - melding door andere ouder(s) - melding door andere volwassene(n)
Stap 2	<p>De leerkracht bespreekt het vermoeden met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Interne Begeleider en met de pestcoördinatoren - de leerkracht(en) van de betrokken kinderen - de directie
Stap 3	<p>De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die zou pesten (de pester) en de leerling die zou worden gepest (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Ouders van betrokken leerlingen worden geïnformeerd.</p> <p>De leerkracht probeert samen met de leerlingen (afzonderlijk) de pestsituatie op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.</p> <p>Ook wordt gesproken over de eventuele consequenties bij herhaling van pestsituaties tussen dezelfde leerlingen.</p> <p>Afhankelijk van de aard van het incident worden alle ouders van betrokken middengroep geïnformeerd. Leerkracht gaat met de klas actief aan de slag om het groepsklimaat te verbeteren en probeert de middengroep te mobiliseren.</p> <p>Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d.</p>
Stap 4	<p>Als uit de gesprekken blijkt dat een begeleid gesprek met de betrokken kinderen haalbaar is en dat aan alle partijen voldoende veiligheid wordt geboden, kan zo'n gesprek worden gearrangeerd.</p> <p>Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. (Daarvoor gebruiken we een vast format)</p> <p>Doelstelling: afspraken maken over de toekomstige omgang met elkaar, eventueel aanbieden van excuses. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen.</p> <p>Belangrijk: vooraf goed doorpraten met de kinderen afzonderlijk wat ze willen bereiken in het gesprek en hoe ze dat willen bereiken.</p> <p>Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.</p>
Stap 5a	<p>We voeren samen uit wat is afgesproken en vastgelegd waarbij vooral de groepsleerkracht(en) het actieplan zullen monitoren. Zij observeren, voeren korte gesprekje waarbij zij alle partijen zullen horen en maken aantekeningen in het opgestelde document om de voortgang goed te blijven volgen.</p>
Stap 5b	<p>Bij herhaaldelijk pesten volgt er een nieuw gesprek met de pester en worden de besproken consequenties (in stap3) uitgevoerd;</p>

	Er worden met de pester afspraken gemaakt over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. (Deze acties en de voortgang hiervan worden genoteerd in het format benoemd in stap 4) Bij deze stap worden altijd alle betrokken ouders op de hoogte gebracht van het pestgedrag. Leerkrachten, leerling en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. Leerkracht blijft actief t.a.v. het verbeteren van het groepsklimaat en mobiliseren van de middengroep.
Stap 6a	We voeren samen uit wat is afgesproken en vastgelegd waarbij vooral de groepsleerkracht(en) het actieplan extra zullen monitoren. Zij observeren, voeren gesprekjes waarbij zij alle partijen zullen horen en maken aantekeningen in het opgestelde document om de voortgang goed te blijven volgen.
Stap 6b	Als voorgaande acties op niets uitlopen, zal er een gesprek plaatsvinden met pester en zijn/haar ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester nadrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Alle activiteiten en afspraken worden schriftelijk vastgelegd in het dossier van het kind.
Stap 6c	Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de anti-pestcoördinator, Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.
Stap 6d	Bij aanhoudend pestgedrag worden door leerkracht, intern begeleider, anti-pestcoördinator en directeur (en ouders) passende maatregelen genomen. In extreme gevallen kan een leerling door de directeur geschorst of verwijderd worden. Dit gebeurt altijd in overleg met het bestuur en de inspectie.
Stap 7	De leerkrachten blijven alert op mogelijke grensoverschrijdende situaties, bij deze leerlingen en andere leerlingen op school. Er worden preventieve activiteiten uitgevoerd en bij daadwerkelijk grensoverschrijdend gedrag wordt snel ingegrepen. Positief gedrag altijd benoemd en gewaardeerd worden.

7.Registratieformulier pestincidenten

Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in Parnassys. Hiervoor gebruiken we allemaal hetzelfde het registratieformulier: te vinden bij punt 10.Bijlagen

8.Tips voor ouders

Mogelijke valkuilen

Als een kind het gevoel heeft dat het wordt buitengesloten door leeftijdgenoten, voelen de ouders zich daar ook door geraakt. Misschien hebben de andere leerlingen niet de bedoeling om te kwetsen, maar voelt het wel zo! Door die emotie kunnen ouders soms te snel oordelen en handelen. Zij maken dan geen onderscheid tussen de pijn van hun kind en hun eigen pijn. Het tegenovergestelde is dat ouders het probleem bagatelliseren of denken dat zij er toch niets aan kunnen doen. En ook overbescherming ligt op de loer: ouders willen het probleem dan voor hun kind oplossen en het kind blijft passief.

Zelfvertrouwen en weerbaarheid helpen tegen pesten

U kunt als ouder in de dagelijkse opvoeding werken aan de 'pestbestendigheid' van uw kind. Elke kind heeft sterke en zwakke kanten. Soms gaat de aandacht meer uit naar wat het niet kan dan naar waar het goed in is. Wat kunt u doen:

- Benoem de sterke kanten van uw kind: een compliment doet wonderen!
- Schep kansen voor positieve ervaringen en geef speelruimte voor eigen ontdekkingen; grijp niet te snel in!
- Wat is voor uw kind een fijne manier om zich te uiten? Is het een prater of juist een doener?

Zoek een manier die bij u en uw kind past:

- Praten? U zou met uw kind kunnen bespreken wat uw kind voelt in lastige situaties. Hoe zou u met een situatie omgaan? Wat zou uw kind doen als... Laat uw kind een oplossing bedenken.
- Doen? Uw kind kan lichaamsvertrouwen opbouwen door stoeien en sporten. Voor de spiegel kunt u oefenen met de lichaamshouding. Hoe sta je stevig?

Toch gepest: wat dan?

- Neem uw kind serieus!
- Blijf rustig
- Luister met aandacht en interesse naar uw kind.
- Vraag door: wie, wat, waar, wanneer, hoe, wat deed jij toen? Bedenk samen: waarom zou die ander dat (kunnen) doen? Wat zouden wij er samen aan kunnen doen?
- Verlaag de drempel; misschien helpen (prenten)boeken, verhalen of een film.
- Oefen ander gedrag.
- Kom er later nog op terug.
- Bespreek het pesten op school zodat zij maatregelen kunnen treffen.

Gebruik van social media

- Praat met uw kind over de kansen van social media maar bespreek ook de mogelijke risico's. Denk hierbij aan de privacy, contacten met onbekende of plaatsen van media.
- Wees kritisch en bewust in het aanbod.
- Kijk mee met uw kind. Toon interesse: samen lezen, samen kijken, samen beleven, ook op het internet en tijdens het gamen.
- Geef als ouder het goede voorbeeld. Ben ervan bewust dat uw kind gedrag van u kopieert.
- Bespreek met uw kind dat niet alle informatie waar is. Ga samen op zoek hoe betrouwbare sites te vinden.
- Zorg voor een goede beveiliging, spreek een wachtwoord af en leer uw kind dit privé te houden (ook voor vrienden en vriendinnen).
- Stel grenzen aan het mediagebruik door bepaalde sites, spelletjes en programma's te verbieden.
- Maak afspraken over hoe lang en wanneer kinderen online mogen zijn.
- Maak afspraken met uw kind. Met wie mag uw kind communiceren? Wel of niet met onbekenden en wie zijn dan onbekenden?
- Ga met uw kind in gesprek over de manier waarop uw kind communiceert. Bespreek dat je extra voorzichtig moet zijn met wat je ziet. Je weet immers niet hoe jouw berichtje overkomt.
- Maak aan uw kind duidelijk dat het soms beter is om iets face to face te bespreken dan via social media.
- Vertel dat uw kind niet zonder toestemming van u beeldmateriaal op het internet mag zetten.
- Leer uw kind te stoppen als het iets tegenkomt wat naar of vervelend is.
- Bij kinderen tot 12 jaar is het belangrijk om zicht te houden op wat het kind doet. Blijft in de buurt om te helpen als dat nodig is.
- Installeer meldknop.nl op de computer.
- Sla gegevens/bewijsmateriaal op.

Is er sprake van Digitaal pesten?

Als een kind gepest wordt via social media kunnen dezelfde acties ondernomen worden als wanneer het in de reële wereld wordt gepest.

9.Evaluatie

Dit pestprotocol is door team, directie, MR vastgesteld in schooljaar 2020-2021. Daarom zal deze in het opvolgende schooljaar (2021-2022) worden geëvalueerd. Daarna om de 4 jaar.

10.Websites/bijlagen

Meer informatie over het tegengaan van pesten is te vinden op:

- www.pestweb.nl
- www.mijnkindonline.nl
- www.mediaopvoeding.nl
- www.meldknop.nl

Registratieformulier Pesten:

Registratieformulier Pesten

Groep	Datum melding:	Groepsleerkracht:
1. Melding: Wat gebeurt er?		(beknopte omschrijving, melding in team en aan directeur)
2. Is het pesten?		(zie definitie pesten)
3. Wie wordt/worden er gepest?		(naam / namen)
4. Wie pest(en)?		(naam / namen)
5. Andere betrokkenen?		(naam / namen)
6. Ouders inlichten?		(ja / nee + waarom)

<p>7. Actie:</p> <p>Plan van aanpak- gepeste kind(eren) -pester(s) -anderen, zwijgende middengroep -leerkracht – ouders</p>	<p>(zie Vijfsporenbeleid, Stappenplan Acties)</p>
<p>8. Actie na 1 maand</p>	<p>(bevindingen communiceren naar team en directie)</p>
<p>9. Actie na 3 maanden</p>	<p>(bevindingen communiceren naar team en directie)</p>
<p>10. Einde of voorzetting andere actie</p>	<p>(bevindingen communiceren naar team en directie)</p>
<p>11. Afronding.</p>	<p>(Terugkoppeling ouders, team, directie. Registratie en map.)</p>
<p>Vaststellen einde pesten</p> <p>Datum:</p>	
<p>NB: Gebruik zonodig de achterkant. (aangeven z.o.z. + nummer)</p>	

